

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ (trzecia izba)

z dnia 13 marca 2013 r.*

Służba publiczna — Urzędnicy — Artykuł 43 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego — Sporządzenie sprawozdań z przebiegu kariery zawodowej po terminie — Krzywda — Utrata szansy na awans

W sprawie F-91/10

mającej za przedmiot skargę wniesioną na podstawie art. 270 TFUE, znajdującego zastosowanie do traktatu EWEA na mocy jego art. 106a,

AK, była urzędniczka Komisji Europejskiej, zamieszkała w Esbo (Finlandia), reprezentowana przez adwokatów S. Orlandiego, A. Coolena, J.N. Louisa oraz É. Marchała,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez G. Berscheida oraz J. Baquera Cruza, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

SĄD DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ (trzecia izba),

w składzie: S. Van Raepenbusch (sprawozdawca), prezes, R. Barents i K. Bradley, sędziowie,

sekretarz: J. Tomac, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 czerwca 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 W skardze, która wpłynęła do sekretariatu Sądu w dniu 30 września 2010 r., AK wnosi
 - po pierwsze, o stwierdzenie nieważności odmownej decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie wniosku strony skarżącej o odszkodowanie za szkodę poniesioną z powodu niesporządzenia sprawozdań z przebiegu kariery zawodowej (zwanych dalej „sprawozdaniami”) za okresy lat 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 oraz o wszczęcie dochodzenia administracyjnego w sprawie mobbingu;

* Język postępowania: francuski.

— po drugie, zasądzenie od Komisji odszkodowania.

Ramy prawne

- 2 Zgodnie z art. 24 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej, w wersji obowiązującej w chwili wydania decyzji z dnia 24 listopada 2009 r. (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”):

„Wspólnoty wspomagają każdego urzędnika, w szczególności w postępowaniach przeciwko osobom dopuszczającym się gróźb, zniewag, zniesławień lub ataków na osobę lub mienie, na jakie on lub członkowie jego rodziny są narażeni ze względu na zajmowane przez niego stanowisko lub pełnione obowiązki”.

- 3 Artykuł 43 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego stanowi:

„Kwalifikacje, wydajność oraz zachowanie w ramach służby każdego urzędnika są przedmiotem okresowej oceny sporządzanej co najmniej raz na dwa lata, zgodnie z warunkami określonymi przez każdą z instytucji [...]”.

- 4 Zgodnie z art. 13 załącznika VIII do regulaminu pracowniczego, regulującym sprawy systemu emerytalnego:

„1. Urzędnikowi [...] przysługuje w okresie niezdolności do pełnienia służby renta inwalidzka zgodnie z art. 78 regulaminu pracowniczego, w przypadku gdy Komitet ds. Inwalidztwa stwierdzi, że urzędnik, który nie ukończył 65. roku życia w okresie, w którym nabywał uprawnienia emerytalne, stał się całkowicie i trwale niezdolny do pełnienia służby we Wspólnocie [niepełnosprawny], co uniemożliwia mu wykonywanie obowiązków związanych ze stanowiskiem w jego kategorii i w związku z tym musi on zakończyć służbę”.

2. Osoby otrzymujące rentę inwalidzką nie mogą angażować się w działalność zarobkową bez uprzedniego uzyskania pozwolenia organu powołującego [...]”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 5 Na podstawie decyzji organu powołującego z dnia 25 stycznia 1999 r., zastępującej decyzję z dnia 9 września 1997 r., strona skarżąca wstąpiła do służb Komisji na okres próbny jako urzędnik zaszeregowany do grupy A 5, stopień 1.
- 6 Sprawozdanie dotyczące strony skarżącej za okres od dnia 1 stycznia 2001 r. do dnia 31 grudnia 2002 r. (zwane dalej „sprawozdaniem za 2001/2002 r.”), przyjęte początkowo w dniu 10 kwietnia 2003 r., zostało uchylone po raz pierwszy przez Sąd Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie T-86/04 [AK] przeciwko Komisji (zwanym dalej „wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2005 r.”). Administracja sporządziła nowe sprawozdanie za wskazany okres, przyjęte przez oceniającego w postępowaniu odwoławczym w dniu 2 czerwca 2006 r., jednak również i to sprawozdanie zostało uchylone wyrokiem Sądu Pierwszej Instancji z dnia 6 października 2009 r. w sprawie T-102/08 P [AK] przeciwko Komisji (zwanym dalej „wyrokiem z dnia 6 października 2009 r.”). Ostatnia wersja sprawozdania za 2001/2002 r. została wydana w trakcie postępowania w niniejszej instancji w dniu 25 stycznia 2012 r.

- 7 Sprawozdanie z przebiegu kariery zawodowej dotyczące strony skarżącej za 2004 r. (zwane dalej „sprawozdaniem za 2004 r.”) przyjęto pierwotnie w dniu 14 stycznia 2005 r., jednak zostało ono uchylone wyrokiem Sądu z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie F-42/06 [AK] przeciwko Komisji (zwanym dalej „wyrokiem z dnia 13 grudnia 2007 r.”). Zostało ono zastąpione nowym sprawozdaniem za 2004 r., sporządzonym w trakcie postępowania w niniejszej instancji w dniu 25 stycznia 2012 r.
- 8 W odniesieniu do sprawozdania dotyczącego strony skarżącej za 2005 r. (zwanego dalej „sprawozdaniem za 2005 r.”) organ powołujący w dniu 23 kwietnia 2007 r. uwzględnił zażalenie na to sprawozdanie wniesione przez stronę skarżącą, wobec czego postępowanie prowadzące do sporządzenia sprawozdania musiało zostać podjęte na nowo. Sprawozdanie za 2005 r. zostało przekazane stronie skarżącej dopiero w toku postępowania, pismem z dnia 8 czerwca 2012 r.
- 9 Wreszcie sprawozdanie dotyczące strony skarżącej za 2008 r. (zwane dalej „sprawozdaniem za 2008 r.”) nie było jeszcze ostateczne w dniu 20 września 2012 r., czyli w dniu poddania niniejszej sprawy pod obrady.
- 10 W dniu 1 marca 2008 r. strona skarżąca otrzymała awans do grupy zaszeręgowania AD 12.
- 11 Stwierdziwszy w dniu 1 września 2008 r., że przez okres trzech lat strona skarżąca była nieobecna łącznie przez 426 dni z powodu choroby, w grudniu 2008 r. organ powołujący postanowił zwrócić się do Komitetu ds. Inwalidztwa, który uznał jednomyślnie, że strona skarżąca jest dotknięta całkowitą trwałą niepełnosprawnością, uniemożliwiającą jej wykonywanie obowiązków związanych ze stanowiskiem w jej kategorii. Na podstawie tych wniosków w dniu 7 maja 2009 r. organ powołujący postanowił zwolnić stronę skarżącą ze służby z tytułu trwałej niezdolności do pracy oraz przyznać jej rentę inwalidzką ze skutkiem od dnia 1 czerwca 2009 r.
- 12 W dniu 24 lipca 2009 r. strona skarżąca wniosła odwołanie od wspomnianej decyzji o skierowaniu na rentę inwalidzką. Odwołanie zostało oddalone przez organ powołujący w drodze decyzji z dnia 29 października 2009 r.
- 13 W międzyczasie w dniu 10 sierpnia 2009 r. strona skarżąca złożyła wniosek o udzielenie wsparcia we wszczęciu dochodzenia administracyjnego w celu ustalenia okoliczności mobbingu, za którego ofiarę się uznawała, a także o przyznanie odszkodowania za szkodę, którą miała ponieść od 2003 r. ze względu na liczne nieprawidłowości przy sporządzaniu jej sprawozdań z przebiegu kariery zawodowej, sposób prowadzenia przez administrację spraw dotyczących jej nieobecności z powodu choroby oraz niedostosowanie środowiska pracy do jej choroby. Strona skarżąca powoływała się między innymi na szkodę materialną polegającą na różnicy między jej rentą inwalidzką a wynagrodzeniem, które otrzymywałaby, gdyby miała możliwość wykonywania pracy. Jej wnioski zostały oddalone przez organ powołujący decyzją z dnia 24 listopada 2009 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”).
- 14 Pismem swojego pełnomocnika z dnia 24 lutego 2010 r. na mocy art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego strona skarżąca wniosła zażalenie na zaskarżoną decyzję. Zażalenie zostało oddalone decyzją organu powołującego z dnia 18 czerwca 2010 r., doręczoną stronie skarżącej w dniu 21 czerwca 2010 r.

Żądania stron i postępowanie

- 15 Strona skarżąca wnosi do Sądu o:
 - stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

— zasądzenie od Komisji na rzecz skarżącej:

- „– kwoty 53 000 [EUR] za utratę szansy na awans do grupy zaszeregowania A 5 w ramach postępowania w sprawie awansu (2003), poza uregulowaniem jej praw do emerytur[y] poprzez uiszczenie odpowiednich składek;
- kwoty 400 [EUR] miesięcznie (odpowiadającej 70% różnicy pomiędzy pobieraną przez nią rentą inwalidzką a rentą, którą pobierałaby, gdyby została awansowana w 2003 r.);
- kwoty 35 000 [EUR] z tytułu doznanej krzywdy wynikającej z utrzymywania jej nieprawidłowej sytuacji administracyjnej, pomimo w szczególności wyroków [z dnia 20 kwietnia 2005 r., z dnia 6 października 2009 r. oraz z dnia 13 grudnia 2007 r.]”;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

- 16 W uwagach z dnia 4 maja 2012 r. strona skarżąca podwyższyła kwotę zadośćuczynienia za doznaną przez nią krzywdę, szacując ją na 70 000 EUR.
- 17 W piśmie z dnia 9 lipca 2012 r. strona skarżąca szacuje odszkodowanie należne za „utratę szansy na awans w 2003 r., 2005 r. lub najpóźniej w 2007 r. [...] odpowiednio na kwotę 410 070 [EUR], kwotę 204 996 [EUR] i kwotę 90 130 [EUR]”.
- 18 Komisja wnosi do Sądu o:
 - oddalenie skargi;
 - obciążenie strony skarżącej kosztami postępowania.
- 19 Załączonym do skargi pismem z dnia 30 września 2010 r. strona skarżąca wystąpiła o zachowanie anonimowości w niniejszej sprawie oraz ponowiła ten wniosek w dniu 7 maja 2012 r. pomimo szczególnego kontekstu skargi.
- 20 Pismem z dnia 8 lutego 2011 r. sekretarz Sądu wezwał strony do wzięcia udziału w nieformalnym spotkaniu w celu podjęcia próby polubownego rozstrzygnięcia sporu. Po tym spotkaniu, które odbyło w dniu 1 marca 2011 r. w obecności sędziego sprawozdawcy, stronom został wyznaczony termin w celu zawarcia porozumienia. Stwierdzając niemożność polubownego porozumienia się przez strony, Sąd zakończył próbę osiągnięcia takiej ugody. Po rozprawie, która odbyła się w dniu 20 czerwca 2012 r., przewodniczący wezwał jednak strony do wzięcia udziału w nowym nieformalnym spotkaniu. Stwierdziwszy, że ta kolejna próba polubownego rozstrzygnięcia sporu zakończyła się niepowodzeniem, Sąd zamknął rozprawę i w dniu 20 września 2012 r. poddał sprawę pod obrady, po wniesieniu ostatnich uwag.

Co do prawa

- 21 Należy przypomnieć, że wniosek strony skarżącej z dnia 10 sierpnia 2009 r. był dwuprzedmiotowy, tj. zawierał żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia z powodu licznych nieprawidłowości przy sporządzaniu sprawozdań oraz wniosek o udzielenie wsparcia przez Komisję poprzez wszczęcie dochodzenia w sprawie okoliczności mobbingu. Ten wniosek został odrzucony w całości w zaskarżonej decyzji. Wobec dwóch przedmiotów tej decyzji, pierwsze żądanie skargi, mające na celu

stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, należy rozumieć jako żądanie mające na celu stwierdzenie zaskarżonej decyzji, w zakresie, w jakim oddała ona wniosek o odszkodowanie, oraz w zakresie, w jakim oddała wniosek o udzielenie wsparcia w sprawie mobbingu.

1. W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji oddalającej wniosek o odszkodowanie strony skarżącej

22 Strona skarżąca wnosi o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji oddalającej wniosek o odszkodowanie przedstawiony w dniu 10 sierpnia 2009 r.

23 W tym względzie przypomnieć należy, że zgodnie z orzecznictwem decyzja instytucji w sprawie oddalenia roszczeń odszkodowawczych stanowi integralną część postępowania administracyjnego poprzedzającego wniesioną do Sądu skargę o stwierdzenie odpowiedzialności odszkodowawczej i w związku z tym żądania stwierdzenia nieważności w tym kontekście nie mogą być oceniane w oderwaniu od żądań odszkodowawczych. Akt przedstawiający stanowisko instytucji na etapie poprzedzającym wniesienie skargi skutkuje bowiem jedynie tym, że pozwala stronie, która poniosła szkodę, na zwrócenie się do Sądu z żądaniem zasądzenia odszkodowania. Wobec powyższego nie ma potrzeby wydania odrębnego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności (wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 23 października 2003 r. w sprawie T-25/02 Sautelet przeciwko Komisji, pkt 45; z dnia 14 października 2004 r. w sprawie T-256/02 I przeciwko Trybunałowi Sprawiedliwości, pkt 47; wyrok Sądu z dnia 11 maja 2010 r. w sprawie F-55/09 Maxwell przeciwko Komisji, pkt 48) zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim odrzucono w niej żądanie odszkodowawcze skarżącej.

24 W konsekwencji i w zakresie, w jakim zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Komisję – dotyczący tego, że strona skarżąca nie ma interesu w uzyskaniu stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, w zakresie, w jakim oddalono w niej żądanie odszkodowawcze skarżącej, ponieważ została ona z urzędu skierowana na rentę inwalidzką – należy rozumieć w ten sposób, że jest on skierowany przeciwko wspomnianemu żądaniu stwierdzenia nieważności, nie ma potrzeby orzekania w przedmiocie tego zarzutu niedopuszczalności.

25 W związku z tym również nie ma potrzeby zbadania poniżej żądania odszkodowawczego skargi przed żądaniem stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji oddalającej wniosek skarżącej o udzielenie wsparcia.

2. W przedmiocie żądania naprawienia szkody poniesionej przez stronę skarżącą

W odniesieniu do dopuszczalności żądań odszkodowawczych

26 Z całej skargi wynika, że w swoich żądaniach odszkodowawczych strona skarżąca wnosi do Sądu o naprawienie szkody poniesionej w jej ocenie ze względu na to, że sprawozdania za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 nie zostały sporządzone we właściwy sposób w odpowiednim czasie.

27 Opierając się na wyroku Trybunału z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie C-198/07 P Gordon przeciwko Komisji strona skarżąca twierdzi, pomiędzy argumentami dotyczącymi zasadności swojej skargi, że skierowanie jej na rentę inwalidzką nie skutkowało utratą jej prawa do poddania jej pracy sporządzonej rzetelnie i sprawiedliwie ocenie. Interes w otrzymywaniu sprawozdań należy oceniać nie tylko w świetle ich przydatności dla kariery danego urzędnika, ale również w świetle zawartej w nich oceny przymiotów w stosunkach międzyludzkich, jakimi podlegająca ocenie osoba wykazała się przy wykonywaniu swej działalności zawodowej. Ponadto sprawozdania za lata 2001/2002, 2004, 2005

i 2008 mogłyby stanowić element oceny dla komisji lekarskiej, mającej się wypowiedzieć w kwestii zawodowego podłoża jej choroby, gdyż kwalifikacja choroby jako choroby zawodowej może zależeć od środowiska i warunków pracy, o których zaświadcza każde sprawozdanie z oceny.

- 28 Komisja uważa natomiast, że ze względu na skierowanie skarżącej z urzędu na rentę inwalidzką nie może ona powoływać się na rzekomą szkodę wynikającą z niezakończenia jej sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008. Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Gordon przeciwko Komisji nie jest istotny w niniejszym przypadku, gdyż w tamtej sprawie skierowanie z urzędu na rentę inwalidzką z powodu całkowitej i trwałej niepełnosprawności nie zostało uznane za definitywne, wobec czego możliwość przywrócenia zainteresowanego na stanowisko nie miała charakteru hipotetycznego (ww. wyrok w sprawie Gordon przeciwko Komisji, pkt 48). Tymczasem nie jest tak w niniejszym przypadku
- 29 W tym względzie należy stwierdzić na wstępie, że argument strony skarżącej, zgodnie z którym sprawozdania za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 mogłyby przyczynić się do wykazania zawodowego podłoża jej choroby, jest raczej spekulacją. W świetle spornych sprawozdań sporządzonych w trakcie toczącego się postępowania okazuje się nawet błędny, gdyż sprawozdania te nie podają żadnej obiektywnej informacji o warunkach pracy strony skarżącej. Co najwyżej sprawozdania za lata 2005 i 2008 zawierają niejasną wzmiankę, uczynioną przez samą stronę skarżącą, o złej jakości powietrza w sali lekcyjnej, krótkie przypomnienie, również przez stronę skarżącą, podjętych działań administracyjnych między marcem a październikiem 2008 r. w związku z jej stanem zdrowia oraz lapidarną wzmiankę – ponownie przez stronę skarżącą – o jej niezdolności do pracy w pomieszczeniach Komisji.
- 30 Ponadto w ww. wyroku w sprawie Gordon przeciwko Komisji Trybunał przypomniał, że wprowadzie urzędnik, co do którego Komitet ds. Inwalidztwa orzekł całkowitą i trwałą niepełnosprawność, jest z urzędu przenoszony w stan spoczynku, jednak sytuacja takiego urzędnika, w odróżnieniu od sytuacji urzędnika, który osiągnął wiek emerytalny, jest odwracalna: taki urzędnik może bowiem pewnego dnia powrócić na stanowisko w strukturach instytucji, wskutek czego jego aktywność zawodowa zostaje jedynie zawieszona, a ewolucja jego sytuacji w ramach instytucji jest uzależniona od utrzymywania się warunków uzasadniających to przejście na rentę inwalidzką, które może być poddawane kontroli w regularnych odstępach czasu. Dlatego też Trybunał uznał, że urzędnik dotknięty trwałą całkowitą niepełnosprawnością zachowuje interes prawny w zaskarżeniu sprawozdania (ww. w pkt 27 wyrok w sprawie Gordon przeciwko Komisji, pkt 46, 47, 51).
- 31 Jednak w sprawie leżącej u podstaw ww. wyroku w sprawie Gordon trwała całkowita niepełnosprawność zainteresowanego nie została uznana za nabytą definitywnie i możliwość jego powrotu do służby nie była jedynie hipotetyczna, lecz jak najbardziej realna (ww. w pkt 27 wyrok w sprawie Gordon przeciwko Komisji, pkt 48). W takim właśnie kontekście Trybunał wyjaśnił, że urzędnik uznany za całkowicie i trwale niepełnosprawnego ma prawo równoważne z prawem czynnego urzędnika do tego, aby dotyczące go sprawozdanie zostało sporządzone w duchu zasady słuszności, obiektywnie i zgodnie ze zwykłymi regułami oceny, o ile może on powrócić do służby w ramach instytucji (ww. w pkt 27 wyrok w sprawie Gordon przeciwko Komisji, pkt 49).
- 32 Tymczasem w niniejszej sprawie Komitet ds. Inwalidztwa stwierdził, że „nie są wymagane żadne dalsze kontrolne badania lekarskie” z uwagi na „charakter stały schorzenia, które spowodowało niepełnosprawność” strony skarżącej, w związku z czym w świetle tego stwierdzenia rzeczywiście należy uznać, że przywrócenie jej na stanowisko jest hipotetyczne.
- 33 Należy jednak zauważyć, że ww. wyroku w sprawie Gordon przeciwko Komisji Trybunał orzekł w przytoczony powyżej sposób, rozstrzygając w przedmiocie zarzutów odwołania skierowanych przeciwko wyrokowi Sądu Pierwszej Instancji, który to dotyczył skargi o stwierdzenie nieważności sprawozdania. Inaczej przedstawia się sytuacja, w przypadku gdy – jak w niniejszej sprawie – chodzi o ocenę interesu prawnego nie w stwierdzeniu nieważności, ale w uzyskaniu odszkodowania, i co więcej nie za szkodę spowodowaną przez rzekomo niezgodne z prawem sprawozdanie, ale szkodę

spowodowaną opóźnieniem administracji przy sporządzaniu wspomnianego sprawozdania. W tym przypadku bowiem urzędnik skierowany z urzędu na rentę inwalidzką, bez względu na to, czy w jego przypadku możliwość przywrócenia do pracy jest czysto hipotetyczna, czy bardzo realna, zachowuje co do zasady interes w żądaniu odszkodowania za szkodę, którą rzeczywiście poniósł z powodu tego opóźnienia.

- 34 W konsekwencji należy oddalić podniesiony przez Komisję zarzut niedopuszczalności oparty na braku interesu prawnego strony skarżącej w jej żądaniu odszkodowawczym.
- 35 Interes, jaki urzędnik skierowany z urzędu na rentę inwalidzką zachowuje zasadniczo w żądaniu odszkodowania za rzeczywiście poniesioną szkodę z powodu opóźnienia w sporządzeniu jego sprawozdań, nie zwalnia jednak tego urzędnika z obowiązku przestrzegania stale przypominanych przez orzecznictwo zasad powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii, a w szczególności warunku, zgodnie z którym, aby otrzymać odszkodowanie, musi wykazać, że poniósł rzeczywistą i pewną szkodę (zob. na przykład wyrok Trybunału z dnia 27 stycznia 1982 r. w sprawach połączonych 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 i 5/81 Birra Wührer i in. przeciwko Radzie i Komisji, pkt 9; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawie T-99/95 Stott przeciwko Komisji, pkt 72; wyroki Sądu: z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie F-50/09 Missir Mamachi di Lusignano przeciwko Komisji, pkt 117, odwołanie w toku przed Sądem Pierwszej Instancji, sprawa T-401/11 P; z dnia 13 września 2011 r. w sprawie F-101/09 AA przeciwko Komisji, pkt 78). Kwestia ta zostanie rozpatrzona przy okazji badania osiągnięć będących istotą żądań odszkodowawczych.
- 36 Komisja podnosi również, że wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2005 r. stwierdzono nieważność sprawozdania za 2001/2002 r. głównie ze względu na powtarzające się w tym sprawozdaniu wzmianki o usprawiedliwionych nieobecnościach z powodu choroby oraz że strona skarżąca nie wносиła o odszkodowanie w tej sprawie. Komisja zwraca również uwagę, że o ile wyrokiem z dnia 6 października 2009 r. stwierdzono nieważność kolejnego sprawozdania za 2001/2002 r. z powodu braku uzasadnienia, oddalono w nim żądanie odszkodowawcze strony skarżącej z tego powodu, że to nowe sprawozdanie, a w szczególności jego część dotycząca wydajności, dotknięta brakiem uzasadnienia, który był przedmiotem negatywnej oceny w wyroku, nie zawierała żadnego wyrażonego wprost negatywnego twierdzenia wobec strony skarżącej, wskutek czego stwierdzenie nieważności kolejnego sprawozdania za 2001/2002 r. stanowiło samo w sobie stosowne i wystarczające zadośćuczynienie krzywdzie.
- 37 Komisja wnioskuje stąd, że w odniesieniu do sprawozdania za 2001/2002 r. należy odrzucić żądanie odszkodowawcze, przynajmniej odnośnie do podnoszonej krzywdy, gdyż w przeciwnym wypadku doszłoby do naruszenia powagi rzeczy osądzonej.
- 38 W tym względzie przypomnieć należy, że niedopuszczalna ze względu na powagę rzeczy osądzonej jest skarga, która łączy się z wcześniejszym wyrokiem wydanym w sprawie toczącej się między tymi samymi stronami, mającej ten sam przedmiot i opartej na tej samej podstawie (wyrok Trybunału z dnia 19 września 1985 r. w sprawach połączonych 172/83 i 226/83 Hoogovens Groep przeciwko Komisji, pkt 9; wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 5 czerwca 1996 r. w sprawie T-162/94 NMB i in. przeciwko Komisji, pkt 37; wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 25 czerwca 2010 r. w sprawie T-66/01 Imperial Chemical Industries przeciwko Komisji, pkt 197).
- 39 Tymczasem w niniejszym przypadku skarga nie ma na celu stwierdzenia nieważności niezgodnego z prawem sprawozdania i zadośćuczynienia za wyrządzoną przez nie szkodę, ale naprawienie szkody wynikającej z opóźnienia przy sporządzaniu sprawozdań.
- 40 Z powyższego wynika, że niniejsza skarga nie ma takiego samego przedmiotu co skargi rozstrzygnięte wyrokami z dnia 20 kwietnia 2005 r. i z dnia 6 października 2009 r.

- 41 W konsekwencji zarzut niedopuszczalności Komisji oparty na naruszeniu powagi rzeczy osądzonej powinien zostać oddalony.

W odniesieniu do osiągnięć będących istotą żądań odszkodowawczych

- 42 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii wymaga łącznego spełnienia szeregu przesłanek dotyczących bezprawności działania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego charakteru szkody i istnienia związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym instytucjom działaniem i podnoszoną szkodą (zob. wyroki Sądu Pierwszej Instancji z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie T-135/00 Morello przeciwko Komisji, pkt 130; z dnia 31 maja 2005 r. w sprawie T-105/03 Dionyssopoulou przeciwko Radzie, pkt 30; wyrok Sądu z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie F-50/08 Bartha przeciwko Komisji, pkt 53).
- 43 Sąd powinien zatem zbadać kolejno te trzy przesłanki.

W przedmiocie bezprawności zachowania zarzucanego Komisji

- 44 Strona skarżąca wskazuje na szereg bezprawnych zachowań.
- 45 W odniesieniu do pierwszego zachowania zarzucanego Komisji strona skarżąca stwierdza w swojej skardze, że nie zostało sporządzone żadne sprawozdanie za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008, co oznacza, że został naruszony art. 43 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego. Zaskarżona decyzja jest zatem, zdaniem strony skarżącej, niezgodna z prawem, ponieważ nie stwierdziła tego naruszenia.
- 46 W tej samej skardze w odniesieniu do drugiego zachowania zarzucanego Komisji strona skarżąca zauważa, że na podstawie art. 266 TFUE administracja powinna była podjąć środki niezbędne w celu usunięcia skutków nieprawidłowości ustalonych przez sąd Unii stwierdzający nieważność decyzji dotyczących sporządzenia sprawozdań za lata 2001/2002 i 2004. W braku jakiegokolwiek działania służącego wykonaniu wyroków z dnia 20 kwietnia 2005 r., z dnia 6 października 2009 r. oraz z dnia 13 grudnia 2007 r. organ powołujący utrzymał skutki nieprawidłowości ustalonych przez Sąd. Tym samym ta niezgodna z prawem sytuacja trwała ponad siedem lat w odniesieniu do sprawozdania za 2001/2002 r. i ponad pięć lat w odniesieniu do sprawozdania za 2004 r. Podobny tok rozumowania miałby zastosowanie w przypadku decyzji organu powołującego uwzględniającej zażalenie strony skarżącej na decyzję dotyczącą sporządzenia sprawozdania za 2005 r., które nie zostało zakończone.
- 47 W swoich późniejszych uwagach, przedstawionych w odpowiedzi na zarządzone przez Sąd środki organizacji postępowania, strona skarżąca kwestionuje postępowanie, które doprowadziło do sporządzenia sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 przekazanych jej w toku postępowania, oraz wyraża pogląd, iż nie można uznać tych sprawozdań za zakończone. Strona skarżąca uważa w szczególności, że przekroczenie rozsądnego terminu na wykonanie decyzji organu powołującego z dnia 23 kwietnia 2007 r. dotyczącej sprawozdania za 2005 r. oraz wyroków z dnia 20 kwietnia 2005 r. i z dnia 6 października 2009 r. oraz z dnia 13 grudnia 2007 r., dotyczących odpowiednio sprawozdań za 2001/2002 r. i za 2004 r., jest obecnie „tak znaczące, że na tym etapie nie jest już możliwe ich sporządzenie”. Wreszcie strona skarżąca zarzuca Komisji, że ta nie zaktualizowała jej akt dotyczących awansu, ponieważ w szczególności nie zbadała możliwości przyznania jej punktów pierwszeństwa.
- 48 Komisja uważa, że żądanie odszkodowawcze jest bezzasadne, z uwagi na to, iż nie można dopatrzyć się żadnej winy leżącej po jej stronie.
- 49 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem administracja powinna zadbać o okresowe przygotowanie sprawozdań w terminach przewidzianych w regulaminie pracowniczym lub przepisach przyjętych na jego podstawie oraz o to, by były one sporządzane w sposób prawidłowy,

zarówno z uwagi na zasadę dobrej administracji, jak i w celu ochrony interesów urzędników. W związku z tym, przy braku szczególnych okoliczności, działanie administracji jest zawinione i może powodować powstanie jej odpowiedzialności, gdy sporządza ona sprawozdanie z opóźnieniem (wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 23 października 2003 r. w sprawie T-279/01 Lebedef przeciwko Komisji, pkt 55, 56).

- 50 Należy przypomnieć również, że w przypadku stwierdzenia nieważności aktu przyjętego przez instytucję jest ona zobowiązana do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku stwierdzającego nieważność, ale także że ponieważ wykonanie takiego wyroku wymaga przyjęcia szeregu środków administracyjnych, instytucji przysługuje rozsądny termin na zastosowanie się do tego wyroku (zob. podobnie wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 10 lipca 1997 r. w sprawie T-81/96 Apostolidis i in. przeciwko Komisji, pkt 37; wyrok Sądu z dnia 17 kwietnia 2007 r. w sprawach połączonych F-44/06 i F-94/06 C i F przeciwko Komisji, pkt 60). W związku z tym instytucja narusza art. 266 TFUE i popełnia zawinione uchybienie powodujące powstanie odpowiedzialności Unii, w przypadku gdy w braku szczególnych trudności związanych z wykładnią wyroku stwierdzającego nieważność lub w braku trudności praktycznych nie przyjmuje konkretnych środków w celu wykonania tego wyroku w rozsądnym terminie (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych C i F przeciwko Komisji, pkt 63–67).
- 51 W niniejszej sprawie ze stanu faktycznego przedstawionego w pkt 6 i następnych niniejszego wyroku wynika, że Komisja dopuściła się znacznej zwłoki przy sporządzaniu sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008.
- 52 Komisja podkreśla jednak, że dopiero poprzez ogłoszenie wyroku z dnia 6 października 2009 r., kiedy to strona skarżąca została już skierowana na rentę inwalidzką, oceniający zostali poinformowani, że nieobecności z powodu choroby należało uwzględnić, z tytułu szczególnych okoliczności, w celu korzystniejszej oceny oraz że komentarze zawarte w sprawozdaniu z oceny powinny to uwzględniać. Tymczasem w świetle poprzedniego stanu prawa nieobecności z powodu choroby miały być traktowane w komentarzach przedstawianych przez oceniających w sposób neutralny.
- 53 Jednak dokonywana przez sąd wykładnia przepisu prawa Unii wyjaśnia i precyzuje w razie potrzeby znaczenie oraz zakres tego przepisu, tak jak należy go rozumieć i stosować lub jak należało go rozumieć i stosować od chwili jego wejścia w życie. Z powyższego wynika, że dany przepis w takiej wykładni można i powinno się stosować również do stosunków prawnych powstałych przed wydaniem wyroku będącego przedmiotem wykładni (zob. podobnie wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawie T-80/09 P Komisja przeciwko Q, pkt 164). A zatem wykładnia art. 43 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego przyjęta w wyroku z dnia 6 października 2009 r. miała pełne zastosowanie do sytuacji faktycznej i prawnej strony skarżącej nawet przed ogłoszeniem wspomnianego wyroku. W związku z tym nie należy uznawać podnoszonej niepewności co do orzecznictwa w celu zwolnienia Komisji z odpowiedzialności.
- 54 W ramach niniejszej sprawy nie można natomiast zarzucać Komisji, że nie zaktualizowała akt strony skarżącej dotyczących awansu, ponieważ nie zbadała możliwości przyznania jej punktów pierwszeństwa, co strona skarżąca postuluje w swoich uwagach w odpowiedzi na zarządzone przez Sąd środki organizacji postępowania. Powołując się na to rzekomo bezprawne zachowanie strona skarżąca uzupełnia zarzuty, które przedstawiła w swojej skardze, i podnosi w ten sposób nowy zarzut. Podczas gdy obowiązek sporządzenia sprawozdania w odpowiednim czasie wynika z art. 43 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego, postępowania w sprawie awansu, do których należy przyznanie punktów pierwszeństwa, są objęte zakresem art. 45 tego regulaminu. Niemniej jednak powyższe rozważania nie stoją na przeszkodzie temu, aby przy ocenie szkody poniesionej przez stronę skarżącą Sąd zbadał, czy utraciła ona możliwość awansu z powodu opóźnień Komisji przy sporządzaniu dotyczących jej sprawozdań.

- 55 Wreszcie, nie narażając się na istotną zmianę przedmiotu sporu oraz na obejście wewnętrznych środków odwoławczych, w ramach niniejszej skargi nie można również zarzucić Komisji nieprawidłowości przy opracowywaniu sprawozdań przekazanych w toku postępowania.
- 56 Z całości powyższych uwag wynika, że Komisja popełniła zawinione naruszenie, nie sporządzając sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 w określonym terminie oraz nie podejmując w rozsądnym terminie środków koniecznych do wykonania wyroków z dnia 20 kwietnia 2005 r., z dnia 13 grudnia 2007 r. i z dnia 6 października 2009 r., jednak nie można wskazać na żadne inne uchybienie Komisji dotyczące sporządzenia sprawozdań po skierowaniu sprawy do Sądu.
- 57 Do Sądu należy więc zbadanie zakresu szkody, którą strona skarżąca mogła ponieść ze względu na opóźnienie przy sporządzaniu sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008.

W przedmiocie szkody poniesionej przez stronę skarżącą

– W przedmiocie krzywdy podnoszonej przez stronę skarżącą

- 58 Strona skarżąca sądzi, że opóźnienie w sporządzeniu jej sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 wyrządziło jej krzywdę przez doświadczenie przez nią sytuacji niepewności i niepokoju oraz pozostawanie w sporze przez blisko siedem lat z powodu postępowań w sprawie oceny za cztery lata.
- 59 W odpowiedzi Komisja utrzymuje, że nie został wykazany rzeczywisty charakter krzywdy, której naprawienia domaga się strona skarżącą.
- 60 Przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem opóźnienie w sporządzeniu sprawozdań może samo w sobie wyrządzać urzędnikowi krzywdę z tego tylko powodu, że brak takiego sprawozdania w momencie, w którym winny zostać podjęte dotyczące go decyzje, może negatywnie wpłynąć na przebieg jego kariery (wyroki Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 28 maja 1997 r. w sprawie T-59/96 Burban przeciwko Parlamentowi, pkt 68; z dnia 30 września 2004 r. w sprawie T-246/02 Ferrer de Moncada przeciwko Komisji, pkt 68). W świetle powyższego można uznać, że urzędnik skierowany z urzędu na rentę inwalidzką domaga się zadośćuczynienia za krzywdę, mającą rzeczywisty i pewny charakter, wynikającą ze stanu niepewności i niepokoju co do jego przyszłości zawodowej, jaką mógł wywołać u niego brak sprawozdania, w czasie gdy był on czynny zawodowo. Jest tak tym bardziej dlatego, że sprawozdanie to stanowi formalny dowód na piśmie jakości pracy wykonanej przez urzędnika podczas danego okresu.
- 61 W niniejszej sprawie możliwości uzyskania przez stronę skarżącą zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną przez opóźnione sporządzenie sprawozdań nie podważa podniesiona przez Komisję okoliczność, że stwierdzając nieważność sprawozdania za 2004 r. w wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r., Sąd oddalił wniosek o zadośćuczynienie, uznając, że stwierdzenie nieważności samo w sobie stanowi stosowne i wystarczające zadośćuczynienie wszelkiej krzywdy, jakiej strona skarżąca mogła doznać z powodu unieważnionego aktu (wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., pkt 46). Tej samej możliwości w odniesieniu do sprawozdania za 2005 r. nie podważa okoliczność, że zostało ono uchylone w następstwie zażalenia decyzją organu powołującego z dnia 23 kwietnia 2007 r. i że takie uchylenie powinno mieć taki sam skutek naprawczy będący zadośćuczynieniem wszelkiej krzywdy jak wyrok stwierdzający nieważność.
- 62 Należy bowiem ponownie stwierdzić, że przedmiot niniejszej skargi odszkodowawczej, w zakresie, w jakim dotyczy zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z tego, że sprawozdanie za 2004 r. nie zostało sporządzone we właściwy sposób w przewidzianym terminie, różni się od żądania odszkodowawczego oddalonego w wyroku z dnia 13 grudnia 2007 r., mającego na celu zadośćuczynienie krzywdzie wynikającej zdanem strony skarżącej z naruszenia jej dobrego imienia

zawartego w spornym sprawozdaniu (wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., pkt 42). Podobnie uchylenie sprawozdania za 2005 r. w drodze decyzji organu powołującego z dnia 23 kwietnia 2007 r. stanowiło wyciągnięcie konsekwencji z jego nieprawidłowości, a nie ze zwłoki w jego sporządzeniu.

- 63 Należy natomiast uznać, że urzędnik, taki jak strona skarżąca, którego możliwości przywrócenia na stanowisko są hipotetyczne, w okresie trwającym od przeniesienia z urzędu w stan spoczynku nie może dłużej powoływać się na krzywdę, mającą charakter rzeczywisty i pewny, wynikającą ze stanu niepewności i niepokoju co do swojej przyszłości zawodowej, właśnie dlatego, że ta przyszłość zawodowa jest hipotetyczna.
- 64 Wprawdzie w wyroku z dnia 10 listopada 2009 r. w sprawie F-93/08 N przeciwko Parlamentowi, pkt 46, Sąd orzekł, że każdemu urzędnikowi powinno w każdym wypadku przysługiwać prawo do podważenia sprawozdania z dotyczącej go oceny, jednak okoliczności faktyczne leżące u podstaw tamtego wyroku nie są porównywalne do okoliczności niniejszej sprawy. W tamtym przypadku chodziło nie o skargę odszkodowawczą wniesioną, ze względu na opóźnienie w sporządzeniu sprawozdania, przez byłego urzędnika, otrzymującego rentę inwalidzką, którego przywrócenie do służby było hipotetyczne, ale o skargę o stwierdzenie nieważności wniesioną przez urzędnika twierdzącego, że pomimo, iż został przeniesiony z Parlamentu Europejskiego do Komisji, nadal posiada interes prawny w odniesieniu do sprawozdania z oceny sporządzonego przez Parlament, właśnie dlatego, że pozostaje ciągle czynny zawodowo (ww. wyrok w sprawie N przeciwko Parlamentowi, pkt 45).
- 65 Ustanowionego w pkt 63 niniejszego wyroku ograniczenia możliwości uzyskania przez stronę skarżącą zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną przez opóźnione sporządzenie sprawozdań nie podważają również w niniejszym przypadku przedstawione przez nią argumenty. Z tytułu zasadności swojej skargi strona skarżąca podnosi, że nie można wykluczyć, iż zmiana warunków pracy obowiązujących w Komisji mogłaby umożliwić jej ponowne podjęcie obowiązków, zaś rozwój wiedzy medycznej lub nawet prace komisji lekarskiej zajmującej się uznaniem zawodowego podłoża jej choroby pozwoliłyby stwierdzić dokładne przyczyny jej niepełnosprawności i ewentualnie warunki, w których mogłaby ponownie podjąć swoje obowiązki w odpowiednim środowisku pracy. Strona skarżąca dodaje, że mogłaby zostać dopuszczona do wykonywania innej działalności zawodowej dostosowanej do swojej niepełnosprawności i w tym celu przydatne byłoby posiadanie sprawiedliwej i rzetelnej oceny jej pracy wykonywanej w Komisji.
- 66 Jednakże w świetle środków podjętych przez Komisję w celu zapewnienia stronie skarżącej odpowiednich warunków pracy wymienionych w zaskarżonej decyzji pojawienie się nowej korzystnej zmiany tych warunków wydaje się hipotetyczne. Podobnie rozwój wiedzy medycznej lub wynik prac komisji lekarskiej są raczej spekulacjami i nie mogą prawnie uwiarygodnić złagodzenia lub zaniku schorzenia strony skarżącej oraz możliwości jej powrotu do czynnej służby. Ponadto wiek strony skarżącej, która urodziła się w 1954 r. i w 2019 r. osiągnie wiek obowiązkowego przejścia na emeryturę na podstawie art. 52 regulaminu pracowniczego, jest czynnikiem sprawiającym, że taki powrót do czynnej służby jest jeszcze mniej prawdopodobny. Ponadto twierdzenie, jakoby mogła wykonywać inną działalność zawodową odpowiadającą jej stanowi zdrowia również jest tylko hipotezą, nieopartą żadnym konkretnym dowodem.
- W przedmiocie podnoszonej przez stronę skarżącą utraty szansy na awans
- 67 Strona skarżąca twierdzi ponadto, że utraciła szansę na awans do grupy zaszerogowania A 4 – noszącej nazwę A*12 od dnia 1 maja 2004 r., a następnie AD 12 od dnia 1 maja 2006 r. – w czasie postępowania w sprawie awansu (2003), podczas gdy z uwagi na jej staż pracy w niższej grupie zaszerogowania oraz to, że jej osiągnięcia nie zmniejszyły się, taki awans byłby bardzo prawdopodobny. Wobec nieprzyznania punktów za osiągnięcia i punktów pierwszeństwa od 2003 r., Komisja nie mogła bowiem uwzględnić jej sytuacji w celu ewentualnego awansu.

- 68 Komisja uważa z kolei, że nie został wykazany rzeczywisty charakter szkody materialnej, której naprawienia domaga się strona skarżąca na podstawie rzekomej utraty szansy na wcześniejszy awans do grupy zaszeregowania AD 12.
- 69 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem utrata takiej jak ta szansy, w szczególności na wcześniejszy awans, stanowi szkodę materialną podlegającą naprawieniu, pod warunkiem że została wystarczająco poparta (wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie T-260/09 P OHIM przeciwko Simões Dos Santos, pkt 104; ww. w pkt 36 wyrok w sprawie AA przeciwko Komisji, pkt 81). W rozwinięciu tego orzecznictwa należy również uznać, że urzędnik skierowany z urzędu na rentę inwalidzką zachowuje prawa do żądania naprawienia utraty szansy na awans, nawet jeśli jego perspektywy powrotu do służby są hipotetyczne, ponieważ ta utrata szansy mogła mu wyrządzić szkodę w czasie gdy pozostawał czynny zawodowo i może mieć wpływ na wysokość wypłacanej mu renty inwalidzkiej, a także na wysokość przyznanej mu później emerytury.
- 70 Komisja sądzi jednak, że jest bardzo mało prawdopodobne, żeby nowe oceny mogły doprowadzić obecnie lub w przeszłości do awansu strony skarżącej przy tak znaczącej różnicy między zbieranymi przez nią punktami a poszczególnymi progami awansu za lata 2003–2008. Komisja wyjaśnia, że przyznanie ewentualnych punktów pierwszeństwa przez zatrudniającą dyrekcję generalną nigdy nie następuje z mocy prawa, nawet jeśli zostaną spełnione przesłanki, oraz że ewentualne podwyższenie liczby punktów za osiągnięcia strony skarżącej, po odpowiednim zakończeniu spornych sprawozdań, będzie stosunkowo niewielkie.
- 71 Sąd stwierdza w tym względzie, że strona skarżąca nie przedstawia żadnego konkretnego dowodu mogącego uwiarygodnić twierdzenie, jakoby miała ona duże szanse na awans do grupy zaszeregowania A 4 w 2003 r. W swoim piśmie wszczynającym postępowanie ogranicza się ona bowiem do przypomnienia swojego stażu pracy w grupie zaszeregowania A 5, średniego stażu w tej grupie zaszeregowania, nie podając jednak czasu jego trwania, oraz okoliczności, że jej osiągnięcia nie zmniejszyły się. W późniejszych uwagach strona skarżąca nie przedstawiła szerszych wyjaśnień co do tego, że mogła zostać awansowana do grupy zaszeregowania A 4 w 2003 r. lub później w 2007 r. Zakładając nawet, że nawiązując do średniego stażu pracy w stopniu zaszeregowania strona skarżąca odnosi się do odsetka awansów w wysokości 25%, o którym mowa w pkt B załącznika I do regulaminu pracowniczego, przypomnieć należy, że zgodnie z art. 6 ust. 2 regulaminu pracowniczego odsetek ten wyraża jedynie przebieg przeciętnego zatrudnienia i że, przede wszystkim, nie narusza on zasady awansu w oparciu o osiągnięcia.
- 72 Komisja natomiast przedstawiła dane liczbowe dotyczące progu awansu z grupy zaszeregowania A 5 do grupy A 4 w 2003 r., progu awansu z grupy zaszeregowania A*11, dawniej A 5, do grupy zaszeregowania A*12 w 2005 r. oraz progu awansu z grupy zaszeregowania AD 11 do grupy AD 12 w 2006 r., które potwierdzają tezę, że awans strony skarżącej w ramach jednego z tych postępowań w sprawie awansu był bardzo mało prawdopodobny. Podobnie, wyjaśniając, że stronie skarżącej potrzeba było 12,5 dodatkowego punktu do uzyskania awansu do grupy AD 12 w 2007 r., Komisja wykazuje, iż o ile matematycznie było możliwe, że zostanie awansowana do grupy zaszeregowania AD 12 przed 2008 r., to taka możliwość była jednak bardzo mało prawdopodobna.
- 73 Dodatkowo należy zauważyć, że mimo dodania punktu za osiągnięcia w ramach sprawozdań za lata 2001/2002 i 2004 sporządzonych w toku postępowania oraz połowy punktu w sprawozdaniu za 2005 r., również przygotowanym w toku postępowania, strona skarżąca pozostaje daleka od progów awansu określonych dla postępowań w sprawie awansu przed 2008 r., i to nawet przy uwzględnieniu hipotetycznego przyznania dodatkowych punktów pierwszeństwa.
- 74 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić, że strona skarżąca ma prawo żądania naprawienia, po pierwsze, krzywdy wynikającej ze stanu niepewności i niepokoju co do swojej przyszłości zawodowej, jaki mógł wywołać u niej brak sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008, gdy pozostawała czynna zawodowo, i po drugie, szkody materialnej wynikłej z utraty szansy na

awans w 2003 r. oraz później w 2007 r. W wyniku tej utraty szansy strona skarżąca ma również prawo żądania naprawienia szkody, którą poniosła ze względu na pozbawienie jej możliwości pobierania wyższej renty inwalidzkiej, a z czasem wyższej emerytury za wysługę lat. Niemniej jednak przy naprawianiu tej szkody materialnej należy uwzględnić to, że szansa utracona przez stronę skarżącą była wyjątkowo niewielka.

W przedmiocie związku przyczynowego między zawinionym działaniem a szkodą

- 75 Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że wyłącznie uchybienie powodujące szkodę pozostającą z nim w związku przyczynowym prowadzi do powstania odpowiedzialności instytucji. Innymi słowy, Unia może ponosić odpowiedzialność jedynie za szkody wynikające w sposób wystarczająco bezpośredni z nieprawidłowego zachowania danej instytucji (ww. w pkt 35 wyrok w sprawie Missir Mamachi di Lusignano przeciwko Komisji, pkt 179).
- 76 W szczególności urzędnik nie może skarżyć się na opóźnienie w sporządzeniu swego sprawozdania, w sytuacji gdy opóźnienie to można jemu przypisać, przynajmniej częściowo, lub gdy przyczynił się do niego w znaczący sposób (wyrok Sądu Pierwszej Instancji: z dnia 30 września 2003 r. w sprawie T-296/01 Tatti przeciwko Komisji, pkt 60; ww. w pkt 49 wyrok w sprawie Lebedef przeciwko Komisji, pkt 57; ww. w pkt 61 wyrok w sprawie Ferrer de Moncada przeciwko Komisji, pkt 85).
- 77 W tym względzie podnoszona przez Komisję okoliczność, że strona skarżąca nie uczyniła wszystkiego, co leżało w jej mocy, w celu uniknięcia opóźnień w sporządzeniu swoich sprawozdań, nie stanowi w niniejszej sprawie okoliczności wyłączającej odpowiedzialność instytucji z braku szerszych wyjaśnień.
- 78 Podobnie w celu odmówienia stronie skarżącej prawa do skarżenia się na opóźnienie w sporządzaniu jej sprawozdań nie można jej przypisać, jak twierdzi Komisja, braku ogólnej staranności z braku wyraźnej wskazówki w tym zakresie. Wobec braku wykazania jakiegokolwiek nadużycia stronie skarżącej nie można zarzucać, że dość systematycznie wykorzystywała wszelkie dostępne środki odwoławcze w postępowaniu wewnętrznym (w tej ostatniej kwestii zob. ww. w pkt 60 wyrok w sprawie Ferrer de Moncada przeciwko Komisji, pkt 86) lub też że powróciła do swojego państwa pochodzenia po skierowaniu jej z urzędu na rentę, co wymagało komunikowania się drogą pocztową. Niemniej jednak wykorzystanie przez stronę skarżącą wewnętrznych środków odwoławczych i jej powrót do państwa pochodzenia stanowią obiektywne okoliczności, których jako takich nie można również przypisać Komisji, w braku dokładnego wykazania opóźnień w postępowaniu po stronie Komisji w związku ze wspomnianymi okolicznościami.
- 79 Należy zatem przyjąć istnienie związku przyczynowego między niezgodnym z prawem zachowaniem Komisji a szkodą w wyżej wskazanym zakresie.

W przedmiocie naprawienia szkód poniesionych przez stronę skarżącą

- 80 W świetle całości powyższych rozważań Sąd powinien teraz ocenić szkody poniesione przez stronę skarżącą oraz ustalić wysokość należnej jej odszkodowania.
- 81 W odpowiedzi na skargę Komisja, na wypadek gdyby Sąd uznał za spełnione przesłanki uzyskania odszkodowania przez stronę skarżącą, wniosła o to, by określenie szkody mogło nastąpić na późniejszym etapie, oraz o objęcie badaniem przez Sąd jedynie w przypadku, jeśli strony nie osiągną porozumienia w sprawie wysokości odszkodowania.

82 Należy jednak odrzucić taki sposób działania. Sąd powinien bowiem wziąć pod uwagę fakt, że dwie próby polubownego załatwienia sporu zakończyły się niepowodzeniem. Ponadto Komisja dobrowolnie zdecydowała się na to, by w odpowiedzi na skargę oraz podczas rozprawy nie poruszać kwestii wysokości ewentualnie należnego odszkodowania, podczas gdy była w stanie zająć stanowisko w tej sprawie.

– W przedmiocie zadośćuczynienia za krzywdę strony skarżącej

83 W piśmie wszczynającym postępowanie strona skarżąca oszacowała *ex aequo et bono* na 35 000 EUR kwotę niezbędną do zadośćuczynienia za krzywdę doznaną ze względu na stan niepewności i niepokoju, którego doświadczyła przez brak sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008.

84 W swoich uwagach z dnia 4 maja 2012 r. strona skarżąca podwyższyła kwotę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, szacując ją na 70 000 EUR ze względu na pogłębienie się tej szkody w wyniku błędów popełnionych przez Komisję podczas sporządzania spornych sprawozdań w toku postępowania oraz ze względu na ogólny brak staranności z jej strony.

85 Należy w tym zakresie wziąć pod uwagę znaczenie opóźnień Komisji w sporządzaniu sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008, uwzględniając jednakże – jak wspomniano w pkt 63 niniejszego wyroku – fakt, że podlegająca zadośćuczynieniu krzywda wynikająca ze stanu niepewności i niepokoju co do przyszłości zawodowej, z którym strona skarżąca miała do czynienia, jest ograniczona do okresu pozostawania przez nią w czynnej służbie, w związku z czym nie może zostać wzięty pod uwagę okres po dniu 1 czerwca 2009 r., kiedy została skierowana z urzędu na rentę inwalidzką.

86 Ponadto przypomnieć należy, że wniesienie wewnętrznych środków odwoławczych i powrót strony skarżącej do państwa jej pochodzenia stanowią okoliczności obiektywne i jako takich nie można ich przypisać w celu oceny szkody poniesionej przez stronę skarżącą ze względu na sporządzenie z przekroczeniem terminu jej sprawozdań ani stronie skarżącej, ani Komisji.

87 Wreszcie Sąd nie może uwzględnić wysuniętego przez stronę skarżącą żądania wyższego odszkodowania ze względu na rzekome błędy popełnione przez Komisję przy sporządzaniu sprawozdań za lata 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 w toku postępowania, pod rygorem przesądzenia o ich niezgodności z prawem i wyjścia poza ramy sporu określone przez skargę.

88 W świetle tych elementów oceny należy oszacować *ex aequo et bono* krzywdę strony skarżącej na kwotę 15 000 EUR.

– W przedmiocie odszkodowania za utratę szansy na awans

89 W odniesieniu do odszkodowania za utratę szansy na awans oraz uznając, że jej awans do grupy zaszeregowania A 4 w czasie postępowania w sprawie awansu 2003 byłby bardziej prawdopodobny, gdyby została we właściwy sposób oceniona w odpowiednim czasie, w piśmie wszczynającym postępowanie strona skarżąca oszacowała swoją szkodę na 70% różnicy między wynagrodzeniem otrzymywanym jako urzędnik w grupie zaszeregowania A 5 a wynagrodzeniem, które otrzymywałaby jako urzędnik w grupie zaszeregowania A 4, począwszy od postępowania w sprawie awansu 2003, czyli na kwotę 53 000 EUR. Zdaniem strony skarżącej do tej kwoty należałoby dodać kwotę 400 EUR miesięcznie, odpowiadającą około 70% różnicy pomiędzy wysokością otrzymywanej przez nią renty inwalidzkiej a wysokością renty, którą otrzymywałaby w przypadku awansu do grupy zaszeregowania A 4 w 2003 r. Wreszcie należałoby uregulować sytuację jej praw do emerytury poprzez odprowadzenie odpowiednich składek.

- 90 W swoich uwagach z dnia 9 lipca 2012 r. strona skarżąca szacuje wyżej należne jej ewentualnie odszkodowanie ze względu na utratę szansy na awans w 2003 r., w 2005 r. lub najpóźniej w 2007 r. na podstawie wskaźnika prawdopodobieństwa wynoszącego 95%, odpowiednio, na kwotę 410 000 EUR, kwotę 204 996 EUR oraz kwotę 90 130 EUR. Strona skarżąca uważa, że wobec nieprzyznania jej punktów za osiągnięcia i punktów pierwszeństwa od 2003 r. Komisja nie mogła uwzględnić jej sytuacji w celu ewentualnego awansu, a kumulacja błędów popełnionych przez Komisję pozbawiła ją możliwości wykonania wyroków z dnia 20 kwietnia 2005 r., z dnia 13 grudnia 2007 r. i z dnia 6 października 2009 r., a także decyzji z dnia 23 kwietnia 2007 r. uwzględniającej jej zażalenie na sprawozdanie za 2005 r.
- 91 Zgodnie z orzecnictwem w celu określenia kwoty odszkodowania z tytułu utraty szansy, po ustaleniu charakteru szansy, której urzędnik został pozbawiony, należy wyznaczyć datę, od której mógł skorzystać z tejże szansy, następnie określić liczbowo tę szansę, a w końcu sprecyzować, jakie były dla urzędnika skutki finansowe tej utraty szansy (ww. w pkt 35 wyrok w sprawie AA przeciwko Komisji, pkt 83).
- 92 Ponadto, zgodnie z orzecnictwem, o ile to możliwe, szansa, której został pozbawiony urzędnik, powinna zostać określona w sposób obiektywny w postaci matematycznego współczynnika wynikającego ze szczegółowej analizy. Jednakże w przypadku gdy wspomniana szansa nie może zostać określona w taki sposób, przyjmuje się, że poniesioną szkodę można oszacować *ex aequo et bono* (ww. w pkt 35 wyrok w sprawie AA przeciwko Komisji, pkt 93, 94).
- 93 W niniejszej sprawie Sąd nie ma możliwości ustalenia matematycznego współczynnika odzwierciedlającego utracone szanse, po pierwsze, dlatego że bardzo niewielka szansa strony skarżącej na awans do grupy zaszeregowania A 4 lub równoważnej przed dniem 1 marca 2008 r. uniemożliwia dokładne jej określenie, i po drugie, ponieważ strony nie przedłożyły Sądowi dokładnych danych potrzebnych do analizy, na podstawie których mógłby ustalić ten współczynnik, a strona skarżąca ograniczyła się w szczególności do wskazania, że miała duże szanse na awans przed tą datą.
- 94 Wobec powyższego, korzystając z przyznanej Sądowi możliwości oszacowania poniesionej szkody *ex aequo et bono*, należy przyznać stronie skarżącej sumę ustaloną ryczałtem tytułem naprawienia utraty szansy, której doznała ze względu na to, że wykonywana przez nią praca w latach 2001/2002, 2004, 2005 i 2008 nie została oceniona we właściwy sposób w wyznaczonym terminie (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 8 maja 2008 r. w sprawie F-6/07 Suvikas przeciwko Radzie, pkt 143, 144).
- 95 Przy ocenie wysokości omawianego odszkodowania należy uwzględnić okoliczność, że o ile szanse strony skarżącej na przejście do grupy zaszeregowania wyższej od A 5 lub równoważnej przed dniem 1 marca 2008 r. były bardzo niewielkie, o tyle są one jednak wystarczające dla wykazania istnienia szkody, którą można naprawić przez odpowiednie odszkodowanie. Ponadto nie można pomijać faktu, że strona skarżąca awansowała do grupy zaszeregowania AD 12 w postępowaniu w sprawie awansu za 2008 r. (zob. podobnie wyrok Sądu Unii Europejskiej z dnia 1 września 2010 r. w sprawie T-91/09 P Skareby przeciwko Komisji, pkt 72).
- 96 Mając na uwadze powyższe, Sąd ustala *ex aequo et bono* kwotę odszkodowania dla strony skarżącej z tytułu szkody materialnej spowodowanej utratą szansy na awans do grupy zaszeregowania A 4 przed dniem 1 marca 2008 r. na kwotę ryczałtową w wysokości 4 000 EUR.
- 97 W świetle ryczałtowego charakteru przyznanego w ten sposób odszkodowania należy nakazać Komisji uregulowanie praw do emerytury strony skarżącej poprzez odprowadzenie odpowiednich składek.

3. W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji oddalającej wniosek o udzielenie wsparcia

- 98 Strona skarżąca zarzuca Komisji, że ta odmówiła wszczęcia dochodzenia administracyjnego w sprawie mobbingu, którego była ofiarą. Strona skarżąca podkreśla, że nie ma możliwości dostępu do swoich akt w celu wykazania istnienia tych faktów lub konkretnych okoliczności szkody, którą, jak twierdzi, poniosła, jak również w celu ewentualnego dostarczenia tych informacji do komisji lekarskiej mającej wypowiedzieć się o zawodowym podłożu jej choroby.
- 99 Stwierdzić należy, że skarga nie pozwala na pewne ustalenie podstawy prawnej zarzutu nieważności podniesionego przez stronę skarżącą.
- 100 Zakładając, że należałoby interpretować ten zarzut jako oparty na art. 24 regulaminu pracowniczego i na oczywistym błędzie w ocenie, należy zauważyć, iż wniosek strony skarżącej o wszczęcie dochodzenia w sprawie mobbingu był zasadniczo oparty na hipotetycznych i sformułowanych w ogólny sposób twierdzeniach, bez wyjaśnienia konkretnych okoliczności, na których opierały się te oskarżenia, oraz bez wskazania osoby lub osób, które dopuściły się mobbingu. Rzekomy brak możliwości dostępu przez skarżącą do akt administracji w celu wykazania okoliczności mobbingu lub elementów jej szkody nie może powodować po stronie administracji obowiązku wszczęcia dochodzenia jedynie na podstawie takich twierdzeń. Orzecznictwo wymaga bowiem, by urzędnik, który uważa się za poddanego mobbingowi, przynajmniej uprawdopodobnił stosowanie względem niego mobbingu (postanowienie Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 maja 2011 r. w sprawie T-402/09 P Marcuccio przeciwko Komisji, pkt 37, 39; wyrok Sądu z dnia 5 czerwca 2012 r. w sprawie F-71/10 Cantisani przeciwko Komisji, pkt 78). Tymczasem ogólnie rzecz biorąc, z braku dowodów strona skarżąca nie przedstawiła żadnych poszlak świadczących o mobbingu.
- 101 Jeśli chodzi w szczególności o zwłokę w sporządzeniu sprawozdań strony skarżącej, należy zauważyć, że opóźnienia te, chociaż wyczerpują przesłanki zawinionego działania administracji, same w sobie nie są czynnikiem mogącym stanowić przesłankę uprawdopodobniającą tak poważny czyn, jakim jest mobbing.
- 102 Ponadto w zakresie, w jakim zarzut strony skarżącej należy interpretować jako stanowiący również nawiązanie do udzielenia wsparcia, o którą wnioskowała ze względu na swoje problemy zdrowotne, stwierdzić należy, że w świetle lakonicznego charakteru tego zarzutu oraz wymienionych w zaskarżonej decyzji środków, które zostały podjęte przez Komisję w celu zapewnienia zainteresowanej odpowiednich warunków pracy, nie wydaje się, by odmawiając stronie skarżącej udzielenia wsparcia Komisja naruszyła art. 24 regulaminu pracowniczego lub popełniła oczywisty błąd w ocenie.
- 103 Wreszcie strona skarżąca nie wydaje się kwestionować udzielonej przez organ powołujący w decyzji z dnia 18 czerwca 2010 r. odpowiedzi na swój wniosek o udzielenie dostępu do swojej dokumentacji medycznej.
- 104 A zatem zarzut należy oddalić; oddaleniu podlegają także żądania zmierzające do stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim odmawia się w niej uwzględnienia wniosku o udzielenie wsparcia.

W przedmiocie kosztów

- ¹⁰⁵ Zgodnie z art. 87 § 1 regulaminu postępowania, z zastrzeżeniem innych przepisów rozdziału 8 tytułu II tego regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Na mocy art. 87 § 2 Sąd może postanowić, jeżeli wymagają tego względy słuszności, że strona przegrywająca zostanie obciążona tylko częścią kosztów, a nawet że nie zostanie nimi obciążona w ogóle.
- ¹⁰⁶ Z uzasadnienia niniejszego wyroku wynika, że strona skarżąca wygrała sprawę w odniesieniu do swoich zasadniczych żądań, mianowicie odszkodowania za szkodę poniesioną ze względu na opóźnienia w sporządzeniu dotyczących jej sprawozdań, i że w konsekwencji Komisja jest stroną, która sprawę przegrała. Ponadto strona skarżąca wyraźnie wniosła o obciążenie Komisji kosztami. Ponieważ okoliczności sprawy nie uzasadniają zastosowania przepisów art. 87 § 2 regulaminu postępowania, należy obciążyć Komisję jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez stronę skarżącą.

Z powyższych względów

SĄD DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ (trzecia izba)

orzeka, co następuje:

- 1) **Zasądza się od Komisji Europejskiej na rzecz AK kwotę 15 000 EUR tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez nią krzywdę.**
- 2) **Zasądza się od Komisji Europejskiej na rzecz AK kwotę 4 000 EUR tytułem rekompensaty za utratę szansy na awans do grupy zaszeregowania wyższej od A 5 lub równoważnej przed dniem 1 marca 2008 r.**
- 3) **W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.**
- 4) **Komisja Europejska pokrywa własne koszty i zostaje obciążona kosztami poniesionymi przez AK.**

Van Raepenbusch

Barents

Bradley

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 13 marca 2013 r.

Sekretarz
W. Hakenberg

Prezes
S. Van Raepenbusch

Treść niniejszego orzeczenia oraz przytoczone w nim orzeczenia sądów Unii Europejskiej są dostępne na stronie internetowej www.curia.europa.eu.